

Spuitschade bij bijenvolken

Henk van der Scheer

'Spuitschade bij bijenvolken: bijenhouders kunnen er wat aan doen' is de titel van een handleiding over spuitschade. Die handleiding beschrijft uitvoerig de aanpak om spuitschade te voorkomen en hoe te handelen bij optreden daarvan. De handleiding is als achtergronddocumentatie beschikbaar bij het secretariaat van uw imkerorganisatie/ afdeling. Daarnaast is er voor de imker een 'stalkaart' gemaakt waarop stapsgewijs is samengevat wat u kunt doen als u te maken krijgt met spuitschade.

216

Spuitschade bij bijenvolken wordt veroorzaakt door het (verkeerd) gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Sinds de mens gewassen teelt, probeert hij deze te beschermen tegen ziekten, plagen en onkruiden. Voor 1940 stond de boer en tuinder daartoe slechts een beperkt aantal chemische middelen ter beschikking voornamelijk op basis van koper, loodarsenaat, calcium en zwavel. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het belangrijke insecticide DDT ontwikkeld en daarna volgde een explosieve ontwikkeling van chemische middelen. Men vond het onverantwoord om veel van het kostbare voedsel verloren te laten gaan en gebruikte de beschikbare gewasbeschermingsmiddelen daardoor in ruime mate, ongeacht de schade toegebracht aan het milieu en de flora en fauna. Dat er wel eens nuttige honingbijen werden doodgespoten moest maar op de koop toe worden genomen. Gelukkig kwam er halverwege de zestiger jaren (van de 20ste eeuw) een kentering in die opvatting.

Sinds 1990 wordt de imkers gevraagd verdachte gevallen van spuitschade te melden aan hun organisatie via een standaard meldingsformulier. De vrijwillige meldingen worden jaarlijks ingebracht in de Commissie Spuitschade. Hierin hebben zitting de imkerorganisaties, de Algemene Inspectiedienst (AID), de Plantenziektenkundige Dienst (PD), het College voor Toelating Bestrijdingsmiddelen (CTB), het Expertise Centrum LNV/de Ambrosiushoeve en de Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) Nederland. Het uiteindelijke doel van de bespreking van de meldingen is om te komen tot een betere preventie. Honingbijen hebben hierdoor een duidelijke signaalfunctie met betrekking tot optreden van spuitschade bij de wilde insecten. Ingevulde schadeformulieren maken het mogelijk adequaat te reageren.

Wat spuitschade betreft was 1996 een dieptepunt. Na dat rampjaar werd voor middelen die gevaarlijk zijn voor bijen het Wettelijke Gebruiksvoorschrift (WG) als volgt aangepast: 'Dit middel is gevaarlijk voor bijen en hommels. Niet toegestaan is toepassing in bloeiende gewassen of in gewassen wanneer deze actief worden bezocht door bijen en hommels. Niet toegestaan is toepassing wanneer bloeiende onkruiden aanwezig zijn.' Ter nadere uitleg van deze zin is in de Gebruiksaanwijzing (GA) het volgende opgenomen. 'Bijen kunnen actief vliegen op niet-bloeiende gewassen, bijvoorbeeld om honingdauw te verzamelen die door luizen is afgescheiden.' Die gebruiksaanwijzing hoort op de verpakking van het gewasbeschermingsmiddel te staan. Dat betreft naast middelen op basis van dimethoaat, o.a. ook alle middelen op basis van fosfadien, parathion en parathion-methyl.

Als u denkt met spuitschade te maken te hebben en u wilt uw schade kunnen verhalen, dan moet u in elk geval contact opnemen met de AID. Deze dienst is namelijk de enige bevoegde instantie die mag optreden en kan vaststellen of en zo ja met welke stof er is gespoten. Hun procesverbaal en de monsters die zij nemen hebben juridische waarde. U krijgt van de AID instructies hoe te handelen. Daarnaast dient contact te worden gezocht met imkers die volken in de nabijheid van uw getroffen volken hebben staan en dient uw afdeling (of groep) te worden ingelicht. Alleen op die manier is het mogelijk op korte termijn een verdachte spuitschade te lokaliseren. In geval van spuitschade kan het zijn dat men liever niet de AID inschakelt om de goede relatie met de 'dader' niet te verstoren. Inschakeling van de AID leidt namelijk tot een procesverbaal en een fikse boete bij veroordeling. Als de 'dader' in zo'n geval zijn fout erkent, kan schadeloosstelling via de verzekering van de 'dader' voor de getroffen imker voldoende zijn. Komt het op grond van duidelijke vaststellingen tot een procesverbaal door de AID, dan is voor de getroffen imker de procedure tot verhaal van schade duidelijk. De AID zal in voorkomende gevallen de gedupeerde van haar voornemen op de hoogte stellen. De eisen tot schadevergoeding kunnen dan 'meeliften' met het procesverbaal van de inspectiedienst. In officiële termen heet dat: de vordering voegen in het strafproces.